

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО**

КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЕРГОТЕРАПІЇ

**КЛІНІЧНИЙ РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПРИ ПОРУШЕННЯХ
ДІЯЛЬНОСТІ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ**

ПРОГРАМА

**дисципліни спеціалізації
підготовки бакалаврів**

(рівень вищої освіти)

галузь знань	<u>22 Охорона здоров'я</u>
	(шифр і назва напрямку)
спеціальності	<u>227 Фізична терапія та ерготерапія</u>
	(шифр і назва спеціальності)

Навчальна програма з дисципліни «Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату» для студентів спеціальності 227 фізична терапія та ерготерапія V с. (денна форма навчання), V-VI с. (заочна форма навчання)

Розробник: доцент, канд. наук з фіз. вих. і спорту Тиравська О. І.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії

Протокол від “ 2 ” вересня 2019 року № 2

Завідувач кафедри фізичної терапії та ерготерапії

(підпис)

(Коритко З. І.)
(прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету фізичної терапії та ерготерапії

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова _____

(підпис)

(Данилевич М. В.)
(прізвище та ініціали)

Навчальна програма затверджена на засіданні Ради факультету післядипломної та заочної освіти

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова _____

(підпис)

(Сидорко О. Ю.)
(прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік

© _____, 20__ рік

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 227 Фізична терапія та ерготерапія.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засоби і методи фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна тісно пов'язана із іншими науками медико-біологічного циклу: анатомією, фізіологією, патологічною анатомією, патологічною фізіологією, біохімією, фізичною терапією, масажем, а також з теорією та методикою фізичного виховання, біомеханікою.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Остеокінематика. Артрокінематика. Біомеханічні властивості тканин.

Змістовий модуль 2. Створення, виконання та корекція програм фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату.

Змістовий модуль 3. Фізична терапія при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату» є набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок для корекції порушень діяльності опорно-рухового апарату.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату» є:

- Поповнення знань з анатомії, фізіології та біомеханіки для проведення корекції порушень діяльності опорно-рухового апарату;
- вивчення основного змісту діяльності фахівця фізичної терапії зі створення, виконання та корекції програм фізичної терапії при порушеннях опорно-рухового апарату;

- вивчення особливостей фізичної терапії при травмах та захворюваннях ОРА.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- основи біомеханіки, остеокінематики та артрокінематики для проведення оцінки і корекції діяльності опорно-рухового апарату;
- протипокази до фізичної терапії та розуміти причини виникнення несприятливих реакцій при проведенні фізичної терапії;
- принципи планування реабілітаційного процесу;
- особливості фізичної терапії на різних стадіях процесу загоєння.

вміти:

- описувати порушення діяльності опорно-рухового апарату та пояснити причину їх виникнення;
- складати та коригувати індивідуальні програми фізичної терапії;
- співпрацювати з іншими спеціалістами сфери охорони здоров'я і, при необхідності, родичами та близькими пацієнтів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться __150__ годин/ __5__ кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ОстеокінеMATика. АртрокінеMATика. Біомеханічні властивості тканин.

Тема 1. Класифікація суглобів та їх рух: остеокінеMATика; артрокінеMATика; поняття про щільноукладене положення суглоба; закон “опуклості-вгнутості”; додаткові рухи; “суглобова гра” та її застосування в реабілітації.

Тема 2. Баланс обмінних процесів у суглобах: рухова активність та обмін речовин у суглобах; живлення суглобів; рівні розпаду тканин; рівні відтворення тканин; типи сил, що діють на тіло або у його межах; склад і механічні функції тканин; біомеханічні властивості тканин; аналіз біомеханічних властивостей сухожиль і зв'язок; механізм пошкодження зв'язок і сухожиль.

Тема 3. Біомеханіка м'язових скорочень: типи м'язових скорочень; поняття про підсумковий рух у суглобах; неврологічні фактори, що впливають на підсумковий рух у суглобах; м'язові фактори, що впливають на підсумковий рух у суглобах; співвідношення сили і довжини м'язів; співвідношення сили і швидкості скорочення м'язів.

Змістовий модуль 2. Створення, виконання та корекція програм фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату.

Тема 4. Планування реабілітаційного процесу: прогнозування у фізичній терапії; поняття про реабілітаційну програму; визначення цілей втручання.

Тема 5. Фізична терапія на різних стадіях загоєння: підбір засобів фізичної терапії; особливості реабілітації на стадіях запалення, фібропластичній та стадії ремоделювання.

Тема 5. Контроль у фізичній терапії: види контролю; корекція реабілітаційної програми; завершення реабілітації.

Змістовний модуль 3. Фізична терапія при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату.

Тема 7. Фізична терапія при больовому синдромі: шкала болю; особливості застосування основних засобів і методів зменшення болю.

Тема 8. Фізична терапія при втраті амплітуди руху: класифікація та діагностика контрактур; особливості застосування основних засобів і методів відновлення амплітуди руху.

Тема 9. Фізична терапія при втраті силових якостей: особливості відновлення силових якостей у фізичній терапії; основні засоби та методи відновлення силових якостей; функціональне тренування.

Тема 10. Фізична терапія при травматичних пошкодженнях ОРА: фізична терапія при пошкодженнях м'яких тканин; фізична терапія при переломах кісток.

Тема 11. Фізична терапія при захворюваннях суглобів: остеоартрити, біомеханічні властивості і живлення суглобового хряща; фізична терапія при остеоартриті.

Тема 12. Фізична терапія при ампутаціях: визначення, причини ампутацій, фактори ризику. Рівні ампутацій; медичні та біомеханічні проблеми, пов'язані з ампутаціями; етапи реабілітаційної програми; підготовчі вправи для ходи.

Тема 13. Фізична терапія при опіках: ступені опіків; засоби і методи фізичної терапії опікових хворих.

Тема 14. Фізична терапія при артроскопічних оперативних втручаннях: фізична терапія при артроскопії плечового суглобу; фізична терапія при артроскопії колінного суглобу.

Тема 15. Фізична терапія при захворюваннях хребта: анатомо-біомеханічні особливості хребта; етіологія, патогенез та клінічні прояви дегенеративно-дистрофічних захворювань хребта; особливості застосування основних засобів і методів фізичної терапії при захворюваннях хребта.

3. Рекомендована література

Основна:

1. Герцик А. М. Інформаційний опис системи фізичної реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату / Андрій Герцик, Оксана Тиравська, Юрій Борецький // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2016. – № 2(24). – С. 54–62.

2. Медико-біологічні основи фізичної терапії, ерготерапії ("Нормальна анатомія " та "Нормальна фізіологія") : навч. посіб. / Мирослава Гриньків, Тетяна Куцериб, Станіслав Крась, Софія Маєвська, Федір Музика. – Львів : ЛДУФК, 2019. – 146 с.

3. Музика Ф. В. Анатомія людини : навч. посіб. / Музика Ф. В., Гриньків М. Я., Куцериб Т. М. – Львів : ЛДУФК, 2014. – 360 с.

4. Мухін В. М. Фізична реабілітація в травматології : монографія / В. М. Мухін. – Львів : ЛДУФК, 2015. – 428 с.

5. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підруч. для студ. вищих навч. закл. фіз. виховання і спорту / В. М. Мухін. – Київ : Олімпійська література, 2005. – 471 с.

6. Скляренко Є. Т. Травматологія і ортопедія : підруч. для студ. вищих мед. навч. закл. / Є. Т. Скляренко. – Київ : Здоров'я, 2005. – 384 с.

7. Энока Р. М. Основы кинезиологии / Р. С. Энока. – Киев : Олимпийская литература, 2000. – 399 с.

8. Boissonnault WG, Goodman CC. Introduction to pathology of the musculoskeletal system // Goodman CC, Guller KS, and Boissonnault WG ed. Pathology: Implications for the Physical Therapist. – ed. 2. – Philadelphia : Saunders, 2003. – 821 p.

9. Pathology and Intervention in Musculoskeletal Rehabilitation 2 nd. / by David J. Magee, James E. Zachazewski, William S. Quillen, and Robert C. Manske, 2016.

10. Kinesiology of the Musculoskeletal System: Foundations for Physical Rehabilitation by Donald A. Neumann Mosby; 3 rdre . ed., 2020.

11. Pain Management in Rehabilitation. Grabois, Martin; Monga, Trilok ; Grabois, Martin ; Monga, Trilok N. Demos Medical Publishing, LLC 2002.

Допоміжна:

1. Івасик Н. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації/терапії дітей шкільного віку з бронхолегеневими патологіями : монографія / Наталія Івасик.– Львів : ЛДУФК, 2018. –393 с.

2. Коритко З. І. Вплив засобів фізичної реабілітації на якість життя хворих при ревматоїдному артриті / З. І. Коритко, Р. М. Поник, О. В. Купріненко // Експериментальна та клінічна фізіологія і біохімія. – 2019. – № 4(88). – С. 45–52.

3. Коритко З. Загальна фізіологія : навч. посіб. / Зоряна Коритко, Євген Голубій. – Львів : ПП Сорока, 2002. – 141 с.

4. Коритко З. Медико-біологічні основи фізичного виховання / Зоряна Коритко. – Львів, 2002. – 51 с.

5. Куцериб Т. Анатомія людини з основами морфології : навч. посіб. / Тетяна Куцериб, Мирослава Гриньків, Федір Музика. – Львів: ЛДУФК, 2019. – 86 с.

6. Олекса А. П. Ортопедія / А. П. Олекса. – Тернопіль : ТДМУ, 2006. – 528 с.

7. Поник Р.М. Захворюваність та особливості реабілітації хворих на ревматоїдний артрит в умовах сьогодення / Р. М. Поник, З. І Коритко // Здобутки клінічної та експериментальної медицини. – 2019. – № 3. – С.183–187.

8. Тиравська О. Вихідні показники функціонального стану опорно-рухового апарату осіб після хірургічного лікування кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта / Оксана Тиравська // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Євгена Приступи. – Львів, 2012. – Вип. 16, т. 3. – С. 236–241.

9. Тиравська О. Програма фізичної реабілітації осіб, оперованих із приводу кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта / Оксана Тиравська, Ростислав Данилков // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Євгена Приступи. – Львів, 2011. – Вип. 15, т. 3. – С. 293–299.

10. Тиравська О. Реабілітаційне обстеження осіб після хірургічного лікування кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта / Оксана Тиравська // Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2009. – Вип. 13, т. 3. – С. 171–175.

11. Тиравська О. І. Фізична реабілітація осіб, оперованих з приводу кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 "Фізична реабілітація" / Тиравська Оксана Іванівна ; ЛДУФК. – Львів, 2010. – 20 с.

12. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів : підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / Б. М. Шиян. –Тернопіль : Навчальна книга-Богдан; 2004. – Ч. 1. – 272 с.

13. Свістельник І. Фізична реабілітація : анот. бібліогр. покажч. / Ірина Свістельник. – Київ : Кондор, 2012. – 1162 с.

14. Фізична реабілітація. Фізична терапія : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2019. – 145 с.

15. Clarkson H., Gilevich G. Musculoskeletal Assessment: Joint Range of Motion and Manual Muscle Strength. – Baltimore : Williams and Wilkins, 1989. – 366 p.

16. Kisner C, Colby LA Therapeutic exercise: foundations and techniques. 6th ed. Philadelphia, PA: F.A. Davis; 2012. 1024 p.

17. O'Sullivan S., Schmitz T. Physical Rehabilitation: Assessment and Treatment. – 4th ed. – Philadelphia: F.A. Davis, 2000. 687 p.

18. Teaching approaches in extracurricular physical activities for 12-14-year-old pupils under environmentally unfavorable conditions / Mykola Halaidiuk, Borys Maksymchuk, Oksana Khurtenko, Ivan Zuma, Zoryana Korytko, Rehina Andrieieva, Yevhenii Strykalenko, Ihor Zhosan, Yaroslav Syvokhop, Olena Shkola, Olena Fomenko, Iryna Maksymchuk // Journal of Physical Education and Sport. – 2018. – Vol. 18, is. 4. – P. 2284–2291.

19. Fitzgerald GK. The efficacy of perturbation training in nonoperative anterior cruciate ligament rehabilitation programs for physical active individuals / Fitzgerald GK, Axe MJ, Snyder-Mackler L. // Physical Therapy. – 2000. – Vol. (80). – P. 128–140.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Герцик А. М. Пацієнт як підсистема фізичної реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату [Електронний ресурс] / Андрій Герцик, Оксана Тиравська // Спортивна наука України. – 2016. – №3(73). – Режим доступу: <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/425>
2. Електронний каталог ЛДУФК імені Івана Боберського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://3w.ldufk.edu.ua/>
3. Електронний репозитарій ЛДУФК імені Івана Боберського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/>
4. Фізична реабілітація у фізичному вихованні та спорті : анот. бібліогр. покажч. [Електронний ресурс] / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 66 с. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/2468>

4. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять в письмовій (контрольні роботи) та усній формах (перевірка практичних навичок).

Підсумковий контроль – іспит (V семестр – денна форма; VI семестр – заочна форма навчання).

5. Екзаменаційні вимоги

1. Типи класифікації синовіальних суглобів
2. Osteokінематика. Артрокінематика

3. Поняття про щільноукладене положення суглоба
4. Закон “опуклості-вгнутості”
5. Додаткові рухи. “Суглобова гра” та її застосування в реабілітації
6. Рухова активність та обмін речовин у суглобах. Живлення суглобів
7. Типи сил, що діють на тіло або у його межах
8. Склад і механічні функції тканин
9. Біомеханічні властивості тканин
10. Аналіз біомеханічних властивостей сухожиль і зв’язок. Механізм пошкодження зв’язок і сухожиль
11. Типи м’язових скорочень
12. Поняття про підсумковий рух у суглобах
13. Неврологічні фактори, що впливають на підсумковий рух у суглобах
14. М’язові фактори, що впливають на підсумковий рух у суглобах
15. Співвідношення сили і довжини м’язів. Співвідношення сили і швидкості скорочення м’язів
16. Планування реабілітаційного процесу
17. Поняття про реабілітаційний прогноз
18. Поняття про реабілітаційну програму
19. Визначення коротко- та довготермінових завдань реабілітації
20. Особливості реабілітації на різних стадіях загоєння
21. Контроль у фізичній терапії
22. Корекція реабілітаційної програми. Завершення реабілітації
23. Фізична терапія при больовому синдромі. Шкала болю
24. Класифікація контрактур. Особливості застосування основних засобів і методів відновлення амплітуди руху
25. Фізична терапія при втраті силових якостей
26. Особливості відновлення силових якостей у фізичній терапії. Основні засоби та методи відновлення силових якостей
27. Функціональне тренування
28. Фізична терапія при пошкодженнях м’яких тканин. Біомеханічні властивості і живлення суглобового хряща. Остеоартрити.

29. Фізична терапія при захворюваннях суглобів.
30. Фізична терапія при ампутаціях. Рівні ампутацій. Медичні та біомеханічні проблеми, пов'язані з ампутаціями
31. Фізична терапія при опіках
32. Анатомо-біомеханічні особливості хребта. Етіологія, патогенез та клінічні прояви дегенеративно-дистрофічних захворювань хребта.
33. Фізична терапія при дегенеративно-дистрофічних захворюваннях хребта.
34. Фізична терапія при захворюваннях хребта. Фізична терапія при сколіозі
35. Фізична терапія при переломах кісток
36. Фізична терапія при переломах хребта і тазу
37. Фізична терапія при артроскопічних оперативних втручаннях
38. Фізична терапія після ендопротезування.